

T. Espák Gabriella

Harminc éves a kanadisztika a Debreceni Egyetem Angol-Amerikai Intézetében

A kanadisztikai tanulmányok bevezetésének 30 éves jubileumát köszöntötte az idén a Debreceni Egyetem bölcsészkarának Angol-Amerikai Intézete.

A 2014. október 2-án megrendezett Kanada-napon Molnár Judit egyetemi docens, az intézetben működő Kanadai Kutatóközpont lelke és vezetője, tekintélyes rangú és számú közönség előtt nyújtott – az ünnepi alkalomhoz méltó – alapos áttekintést az eltelt évtizedekben végzett munkáról.

Az eseményen részt vett, beszédet mondott és támogató elismerését fejezte ki Lisa Helfand, Kanada magyarországi nagykövete is, aki – miután országa himnuszát meghallgatta –, kedvesen jegyezte meg, hogy erről mindig egykori iskolája jut eszébe. Számára a kanadai himnusz és az iskola falai összetartoznak, ezért igen helyénvaló, hogy itt az egyetemen a kanadisztika oktatását megünnepeljük – mondta.

Ahogy a nagyköveti védnökség túlmutatott az esemény helyi jelentőségén, úgy jelezte annak országos és nemzetközi rangját a közönség összetétele.

Magyarország minden kanadisztikával foglalkozó egyeteméről érkeztek kollégák, és eljött Brnóból Don Sparling professzor is, a Közép-európai Kanadista Társaság (CEACS: Central European Association for Canadian Studies) alapítója és hosszú évekig elnöke, kincstárosa. Baráti levelet küldött maga helyett Margaret Atwood írónő, Kanada irodalmi nagyasszonya. A tiszteletteljes, informatív, mégis személyes hangvételű beszédekben az első és későbbi kurzusok bevezetése, a könyvtár tematikus bővítése, az utánpótlás-nevelés fontossága és a szakmai hálózatok segítő szerepe mind terítékre kerültek. Még a „beavatottak” is meghatódtak olykor az emlékektől, az érdeklődő diákok és a nem kanadista kollégák pedig elismeréssel hallgatták a debreceni kanadisztika történetét.

1984-ben indult az első kanadai tematikájú kurzus Molnár Judit vezetésével, melyet az idő folyamán több mint tíz – irodalomról, színházról, kultúráról és

multikultúráról, politikáról és történelemről szóló – másik követett a mai Angol-Amerikai Intézetben, sőt a frankofón quebec-i irodalom is kurzust kapott a Francia Tanszéken. 1987-től Kanadai Tanulmányi Kutatóközpontként (Canadian Studies Centre) működünk, 1991-ben pedig – az intézeten belüli átalakulások jóvoltából – Észak-amerikai Tanszék jött létre. Ennek elnevezése és akkreditált szakmai palettája unikum az országban: az Egyesült Államok mellett Kanada és Mexikó (sőt 20. századi története miatt Ausztrália is) mind a tanmenetben mind a kutatásokban kiemelt szerepet tölt be.

A Közép-európai Kanadista Társaság (CEACS) IV. nemzetközi konferenciájának rendezési jogát 2006-ban már kivívott szakmai rangjának elismeréséül kapta a tanszék és az intézet. Ám nemcsak egy-két kiemelt tudományos kanadisztikai eszmecsere alkalmával érkeztek, érkeznek ide mérvadó szakemberek. Célzottan, vagy európai látogatókörútja részeként Debrecenben tartott előadást számos író, költő, irodalomkritikus és történész (Douglas Barbour, Rudy Wiebe, David Arnason, Dennis Cooley, Ken Mitchell, Myrna Kostash, Gladys Symons, David Solway, Endre Farkas, Carolyn Souaid, György Vitéz, David Staines, Pablo Urbányi, Aritha van Herk, David Homel, Antonio D'Alfonso, Desmond Morton), valamint drámaírók, rendezők, színészek és kritikusok (Patricia Keeney, Roch Carrier, Robert Adolph, Michael Devine, Don Rubin, Morris Panych, Kristen Thompson, Robert Fothergill, Sue Balint, Sharon Pollock, Michael Cook, Paul Thompson, Booth Savage, Janet-Lane Greene, Leonard W. Conoll). Többnyire alkotóművészi felolvasóesteken gazdagodhatott a közönség, de például David Staines és Desmond Morton esetében publikációs együttműködések is születtek.

A Kanadai Tanulmányi Központ publikációs termése számos angol nyelven megjelent tanulmányt, magyarra fordított és előadott színdarabot, PhD és kandidátusi értekezést valamint monográfiát jegyez. Ezek szerzői Molnár Judit, Szaffkó Péter, Szalay Edina, Espák Gabriella, Fancsalszky Andrea. Oktatóink számos alkalommal kanadai állami és egyetemi ösztöndíjak nyerteseként folytathattak tanulmányokat és kutathattak Ottawában, Montréalban és Torontóban; vendégoktatóként Németországban, Olaszországban, Portugáliában, Finnországban terjesztették ismereteiket. A kanadai irodalom magyarországi megismertetéséért Szaffkó Péter 2003-ban Faludy György-díjban részesült, Molnár Judit 2009-ben (a társaság tagjainak ajánlására) a CEACS Elismerő Oklevelét vehette át a kanadai stúdiumok fejlesztéséhez nyújtott kimagasló és odaadó hozzájárulásáért.

Molnár Judit szakmatörténeti beszámolója után Szaffkó Péter (jelenleg a Debreceni Nyári Egyetem igazgatója) beszélt a kanadai dráma és színház szerepéről az oktatásban és a kutatásban, majd Palla Mária (az első debreceni kanadisztikai kurzus egyik hallgatója, jelenleg maga is egyetemi oktató) visszaemlékezései következtek. Ezt követte a jubileumi nap másik fő eseménye, az „Észak Kanadában, magyar szemmel” (Canada's North Through Hungarian Eyes) című, Koncz Péter képeiből összeállított fotókiállítás ünnepélyes megnyitója az Egyetemi Könyvtár előcsarnokában, majd este az Ararat című film vetítésével (rendezte Atom Egoyan) zárult a jubileumi nap.

Beszámolóm elején okkal neveztem Molnár Juditot a debreceni kanadisztika lelkének: a tartalmas szakmai nap szervezése és lebonyolítása során figyelme és energiája még arra is kiterjedt, hogy az évtizedek alatt létrejött emberi, baráti kapcsolatokat ápolja. Messziről ideutazott barátait a jubileum másnapján otthonában látta vendégül egy beszélgetős ebédre, gondoskodott arról, hogy a régi ismerősök újra felidézhesék a kezdetek emlékeit, a professzorok találkozhasanak a fiatalabb generációval és közös érdeklődésünk a kanadisztika jövője felé mutató ígéretes jövővé érlelődjön. Számomra a jubileum legemlékezetesebb része volt ez a gesztusértékű vendéglátás: arra tanít, hogy a kanadai kultúra Northrop Frye által anno leírt bizonytalanságában létezik biztos pont: a tudomány terén is legfontosabb érték az ember.